

Værgeraadsloven.

Efter Straffeloven af 10. Februar 1866 var Handlinger, foretagne af Børn under 10 Aar, straffri; dog kunde der, naar det fandtes fornødent, af det offentlige anvendes Forbedrings- eller Sikkerhedsmidler mod saadanne Børn. Overfor Børn mellem 10 og 15 Aar kunde, hvis Forholdene og Omstændighederne gjorde det antageligt, at det paagældende Barn ved andre Foranstaltninger end Straf kunde rettes og forbedres, Justitsministeriet frafalde Tiltale. Straffeloven gav imidlertid ikke Anvisning paa, hvilke Foranstaltninger af opdragende Karakter der skulde bringes i Anvendelse, og hverken Straffeloven eller nogen anden Lov stillede Midler til Raadighed til Gennemførelse af saadanne. De Foranstaltninger af anden Art end Straf, som skulde træffes overfor Børn, som havde begaaet Handlinger, der for voksne var strafbare, maatte saaledes iværksættes ad privat Vej, og skulde nogen Betaling opnaas, maatte dette ske med vedkommende Forsørgelseskommunes godvillige Tilslutning. Heller ikke de forsømte Børn sørgedes der tilstrækkeligt for, idet der ikke var Mulighed for at anbringe Børn, hvis Forældre forsømte eller vanrøgtede dem, udenfor Hjemmet ved offentlig Foranstaltning.

Omkring 1830 var den private Interesse for den forsømte og forvildede Ungdom meget levende i Danmark og førte til Oprettelse af flere Institutioner til Opdragelse af saadan Ungdom, nemlig Bøggildgaard 1830, Det Fuiendalske Institut 1833, senere overflyttet til Holsteinsminde, Flakkebjerg Institut 1836. I 1837 stiftedes Foreningen til forsømte Børns Frelse. Den ledende Tanke ved Oprettelsen af disse Institutioner var, at man ved at omplante Byernes Ungdom til landlige Forhold og der oplære og undervise dem skulde prøve paa at faa dem til at blive nyttige Mennesker.

Efter 1850 begynder Oprettelsen af smaa Børnehjem til Optagelse af nødlidende eller forsømte Børn, og i de følgende Aartier opstaar ogsaa flere Opdragelsessteder for vanskelige Børn og unge.

Da Kriminaliteten blandt Børn og unge i de sidste Aartier af det 19. Aarhundrede viste Tendens til Stigning, blev Interessen for en mere gennemført Ordning af Statens Forhold til den forsømte og forvildede Ungdom ogsaa stærkere, og endelig i 1893 nedsattes en Kommission angaaende Statens Tilsyn med Børneopdragelsen.

Denne Kommission afgav sin Betænkning i 1895, men først i 1905 lykkedes det at faa vedtaget en Lov paa Grundlag af Kommissionens Forslag, nemlig Lov af 14. April 1905 om Behandling af forbryderske og forsømte Børn og unge Personer (Børneloven). Samtidig forhøjedes ved den midlertidige Straffelov af 1. April 1905 den kriminelle Lavalder fra 10 til 14 Aar, og Justitsministeriet fik Bemyndigelse til at frafalde Tiltale overfor unge Personer mellem 14 og 18 Aar.

Loven af 1905 (Børneloven) indførte i hver Kommune i Landet Værgeraad, ved hvis Beslutning forvildede og forsømte Børn under 18 Aar under visse Betingelser kunde fjernes fra deres Hjem og paa det offentliges Bekostning anbringes paa anden Maade; enhver Beslutning om Fjernelse af et Barn skulde dog have Tilslutning af et for hele Landet fælles Overværgeraad.

Den nævnte Lov er fra 1. Januar 1923 afløst af Lov af 12. Juni 1922 om Værgeraadsforsorg, der paa enkelte Punkter er ændret ved Lov Nr. 55 af 31. Marts 1926.

Beslutning om Anvendelse af de i Værgeraadsløven hjemlede Foranstaltninger tages som hidtil af vedkommende Værgeraad, d. v. s. det Værgeraad, under hvis Omraade Barnets Forældre bor. Der sondres mellem smaa Værgeraad, bestaaende af 5 Medlemmer (alle Landkommuner) og store Værgeraad med 7 Medlemmer (Købstæder), hvorhos der er givet særlige Regler for København. Loven har forladt den tidligere Lovs Regler om i selve Værgeraadet at søge en særlig Sagkundskab samlet (Læge, Lærer, Præst, Jurist); dog er det juridiske Element bibeholdt i Købstædernes Værgeraad, i hvilke et Medlem skal opfylde Betingelserne for at kunne ansættes i et Dommerembede eller faa Beskikkelse som Sagfører. Landværgeraadene skal, naar Beslutning skal tages om at fjerne et Barn endeligt fra Hjemmet eller om at fratage nogen Forældremyndigheden, samt naar Vidner skal indkaldes og edfæstes, tilkalde Underrettsdommeren i borgerlige Sager. Dommeren er ikke stemmeberettiget Medlem, men skal vejlede Værgeraadet med Hensyn til Lovens Forstaaelse, lede Undersøgelsen af den paagældende Sag og deltage i den endelige Behandling.

Værgeraadetsmedlemmerne vælges af Kommunalbestyrelsen. I Landværgeraad skal mindst 1 Medlem tillige være Medlem af Kommunalbestyrelsen. For Københavns Vedkommende er der dannet 19 Værgekredse, og Værgeraadet bestaar af en Formand, en Næstformand og 4 Gange saa mange Medlemmer, som der er Værgekredse, samt yderligere 4 Medlemmer. Formanden og Næstformanden skal opfylde Betingelserne for at kunne ansættes i et Dommerembede og beskikkes af vedkommende Minister. Københavns Borgerrepræsentation vælger under ét efter Forholdstal 4 Kreds værger for hver Værgekreds, altsaa ialt 76 Medlemmer. De valgte Medlemmer vælger paa et Fællesmøde 4 Medlemmer, som sammen med Formanden og Næstformanden danner et Forretningsudvalg. Den enkelte Sag afgøres af et Udvalg, bestaaende af Formanden eller Næstformanden, 2 Medlemmer af Forretningsudvalget og de 4 Kreds værger, til hvis Kreds Sagen hører.

Værgeraadet skal ved sin Behandling af Sagerne søge de fornødne Oplysninger tilvejebragt og har Myndighed til at indkalde Lærer, Præst og Læge til personligt Møde i Værgeraadet, ligesom private, der kan udtale sig om Sagen, kan tilkaldes som Vidner. Værgeraadets Forhandlinger foregaar »for lukkede Døre«, d. v. s. Forhandlingerne maa ikke gengives i Pressen, og uvedkommende kan ikke faa Udskrift af, hvad der er passeret. En af et Værgeraad truffen Beslutning skal fremtidig ikke indankes for Overværgeraadet, medmindre

Ankebegæring inden 14 Dage fremsættes af Indehaveren af Forældremyndigheden.

Overværgeraadet bestaar efter Værgeraadsløven af 5 Medlemmer, nemlig en af Kongen udnævnt Formand, der opfylder Betingelserne for at kunne blive Landsdommer, et af vedkommende Minister og 2 af Rigsdagen valgte Medlemmer og Overinspektøren for Opdragelseshjemmene.

Overinspektionen for Opdragelseshjemmene (Ungdomshjem, Skolehjem, Børnehjem, Optagelseshjem og Iagttagelseshjem) udøves af en af Kongen udnævnt Overinspektør, der har Overtilsynet med og Overledelsen af den ved Loven hjemlede Forsorg, ligesom det paahviler ham at fremkomme med Indstilling om den videre Udvikling af denne Forsorg.

Værgeraadetsforsorgen, Opdragelseshjemmene og Institutioner for forebyggende Børneforsorg sorteres nu under Socialministeriet.

Enhver offentlig Tjenestemand eller Udøver af et offentligt Tillidshverv, som i sin Stillings Medfør kommer til Kundskab om noget Forhold, som maa antages at kunne foranledige Indskriden i Henhold til Værgeraadsløven, er pligtig at gøre Anmeldelse derom til Værgeraadet. Iøvrigt er enhver berettiget til at gøre Anmeldelse til Værgeraadet og er forpligtet hertil, hvis han er kommet til Kundskab om, at et Barn fra Forældrenes eller andre Opdrageres Side er Genstand for Forførelse, Mishandling eller Vanrøgt eller behandles saaledes, at dets sjælelige eller legemlige Sundhed eller Udvikling udsættes for alvorlig Fare.

Værgeraadets Opgave er flere forskellige.

Ifølge Lov af 28. Marts 1923 kan Tilsynet med Børn d. v. s. med Plejebørn, Børn født udenfor Ægteskab og Børn, til hvilke det offentlige betaler Bidrag efter Alimentationslovene af 1908 og 1913, overdrages til Værgeraadet efter Aftale mellem dette Raad og Kommunalbestyrelsen, naar Socialministeriet godkender det. Dette er hidtil sket i ca. 270 af Landets ca. 1400 Kommuner.

Værgeraadet har det stedlige Tilsyn med de indenfor dets Omraade liggende Børnehjem, Optagelseshjem o. l., og nye Hjem af denne Art kan ikke oprettes uden Værgeraadets Samtykke.

Værgeraadet kan foranledige, at der af Øvrigheden beskikkes en Værge for et Barn født udenfor Ægteskab eller et andet Barn, til hvilket der betales Bidrag, naar Barnets Velfærd kræver det, f. Eks. naar Moderen ikke anvender Alimentsbidraget til Gavn for Barnet. Denne Værge har Forældremagten over Barnet og kan gøre dets Ret gældende paa alle Omraader, men Forholdet kan ikke betragtes som egentlig Værgeraadetsforsorg.

Værgeraadet har Ret til at lade en Repræsentant overvære Afhøringen af Børn og unge ved Politi og Domstole, efter følgende Regler:

Naar en Person under 18 Aar, som ikke tidligere har været sat under Tiltale, indkaldes til Afhøring for Retten i Anledning af en strafferetlig Undersøgelse mod ham, som ikke skønnes at ville medføre Straf af Strafarbejde, skal der - bortset fra særlig paatrængende Tilfælde - gives Værgeraadet paa hans Hjemsted eller det stedlige Værgeraad Underretning derom, for at et Medlem af Værgeraadet eller en anden af Værgeraadet dertil bemyndiget Person kan give Møde under Afhøringen. Det samme gælder, naar Afhøring af et Barn under kriminel Lavalder skal foretages af Politiet eller for Retten i Anledning af en begaaet Forbrydelse mod Sædeligheden eller en af Barnet foretagen for voksne Personer strafbar Handling.

Anholdes en Person under 18 Aar, skal Politiet drage Omsorg for, at han saa vidt muligt undgaar Samkvem med ældre anholdte Personer. Fængsles en Person under 18 Aar, maa han ikke anbringes sammen med Fanger over denne Alder, og Undersøgelssdommeren kan, naar der er Spørgsmaal om Fængsling, rette Henvendelse til Værgeraadet for at søge Bistand til hans Anbringelse paa anden Maade.

Værgeraadets Hovedopgaver er dog de ved Værgeraadslovens §§ 16, 34, 51 og 55 hjemlede Beføjelser:

Foranstaltninger, der ikke bestaar i Fjernelse af Barnet fra dets naturlige Hjem (forebyggende Foranstaltninger), kan Værgeraadet iværksætte, naar Indskriden anses for nødvendig af Hensyn til Barnets Velfærd paa Grundlag af den stedfundne Undersøgelse af Forholdene. Tillige kan det ske, naar Betingelserne for at fjerne Barnet fra Hjemmet vel er til Stede, men det skønnes at være forsvarligt at nøjes med de her omtalte Foranstaltninger. Det ses heraf, at Værgeraadet er temmelig frit stillet med Hensyn til sin Bedømmelse af, hvad der skal foreligge, for at Indskriden skal kunne finde Sted.

Forebyggende Foranstaltninger kan bestaa i følgende:

- a) Advarsel til Barnet og dets Forældre eller andre Opdragere,
- b) Beskikkelse af Tilsynsværge for Barnet,
- c) Paalæg med Hensyn til Barnets Opdragelse, herunder ogsaa Paalæg om at lade Barnet søge en forebyggende Institution (Vuggestue, Børnehave, Asyl, Fritidshjem o. s. v.) eller Fortsættelsesskole.

Paalæg kan ogsaa gives om, at en Dreng over 14 Aars Alderen skal sættes til en bestemt Uddannelse o. l.

Beskikkelse af Tilsynsværge har jo den Fordel, at Barnet ikke rives ud af Forbindelsen med Forældre og Søskende, men det forudsætter, at der kan regnes med en vis Forstaaelse hos Forældrene, og Tilsyn vil ikke være tilstrækkeligt, hvor Forholdene i Hjemmet er meget slette. Endelig afhænger Virkningen jo i høj Grad af, hvilken Iver og Forstaaelse Tilsynsværgeren udviser.

Det paahviler Tilsynsværgeren at bistaa Hjemmet med Raad og Vejledning vedrørende Opdragelsen af og Omsorgen for Barnet og at paase, at Opdragerne

gør deres Pligt overfor Barnet. Er der givet særlige Paalæg som ovenfor omtalt, skal Tilsynsværgeren ogsaa paase, at saadanne Paalæg efterkommes. Er Barnet anbragt i Plads eller Lære, kan Værgeraadet bestemme, at Lønnen skal udbetales til Tilsynsværgeren, der da anvender den til Bedste for Barnet.

Ved Loven af 1922 blev der givet Værgeraadet en Beføjelse til indenfor ganske snævre Grænser at yde økonomisk Hjælp, nemlig hvor et Barns Fjernelse fra Hjemmet kan undgaas ved Ydelse af øjeblikkelig økonomisk Hjælp. Saadan Hjælp kan dog kun ydes én Gang og den skal som nævnt være øjeblikkelig, d. v. s. en Hjælp til at bringe Hjemmet paa Fode eller Tilskud til ganske bestemte Formaal. Af Frygt for, at Værgeraadet skulde blive en ny Hjælpekasse eller et nyt Fattigvæsen, blev Grænserne for Bestemmelsen trukket saa snævert.

Endvidere kan Værgeraadet for offentlig Regning anskaffe nødvendig Beklædning til et Barn i Tilfælde, hvor et af Raadet givet Paalæg - f. Eks. om Anbringelse i Lære - kun kan gennemføres, naar Beklædning skaffes.

En Fjernelse fra Hjemmet af Barnet er jo et langt stærkere Indgreb end de ovenfor nævnte Foranstaltninger, og Loven har derfor søgt nøjere at fastslaa de Kendsgerninger, som skal foreligge, for at Fjernelse kan finde Sted.

Efter § 34 kan et Barn for en kortere Tid anbringes udenfor Hjemmet, naar det har gjort sig skyldigt i oftere gentagen Skulken, fortsat betydelig Dovenskab, der er Barnet tilregnelig eller meget slet Opførsel i Skolen (Skoleforseelser); Værgeraadet skal da samtidig med Beslutningen om Barnets Fjernelse bestemme, hvornaar Sagen vil være at genoptage.

En saadan kortvarig Fjernelse kan ogsaa anvendes overfor Børn under 14 Aar, naar Betingelserne for endelig Fjernelse foreligger, men det er sandsynligt, at de Forhold, der har givet Anledning til Indskriden, kan ændres i Løbet af kortere Tid.

Endelig Fjernelse kan besluttes,

- a) naar et Barn har vist sig at have en særlig vanskelig Karakter eller har vist meget slet Opførsel,
- b) naar det paa Grund af Forældres eller andre Opdrageres Lastefuldhed, grove Forsømmelighed eller Mangel paa Evne til at opdrage det findes at være udsat for sædelig Fordærvelse eller Vanrøgt, og
- c) naar et Barn af Forældre eller andre Opdragere mishandles eller behandles saaledes, at dets sjælelige eller legemlige Sundhed eller Udvikling udsættes for alvorlig Fare.

Det vil af det gengivne ses, at der ikke tales om begaaede strafbare Handlinger som Betingelse for at begynde Værgeraadsforsorg. Naturligvis kan saadanne Handlinger begrunde Værgeraadsforsorg, nemlig naar de kan siges at vidne om særlig vanskelig Karakter eller om særlig slet Opførsel; for Drengene mellem 14 og 18 Aar begyndes Værgeraadsforsorg ganske overvejende paa Grund af saadanne Handlinger, særlig Tyverier i forskellige Former. For Piger

mellem 14 og 18 Aar er det en ganske anden Aarsag, nemlig Løshed og Upaalidelighed i kønssædelig Henseende i Forbindelse med Hjemmets svigtende Myndighed.

Hvis Barnet er over kriminel Lavalder, og Værgeraadets Indskriden er en Følge af begaaede Forbrydelser, maa Forholdet til Tiltalemyndigheden være klaret, enten saaledes, at Statsadvokaten eller Justitsministeriet har frafaldet Tiltale, eller at Fuldbyrdsels af en ikendt Straf ved Dommen er udsat, eller at Straffen er helt eller delvis eftergivet, alt paa Vilkaar, at Værgeraadet antager sig den paagældende. Drejer det sig om strafbare Handlinger af saa lidet alvorlig Karakter, at Værgeraadet skønner, at der ikke vil blive rejst Tiltale i Sagen, kan Raadet dog straks begynde eller fortsætte Sagens Behandling. Selv om en ikendt Straf straks fuldbyrdes, kan Værgeraadet, naar Omstændighederne gør det ønskeligt og navnlig efter Indstilling fra Fængselsmyndighederne, træffe Foranstaltninger efter Værgeraadsløven, dog at Beslutning maa være taget senest 1 Maaned efter Straffens Udtaaelse.

Abnorme Børn (d. v. s. aandssvage, epileptiske, sindssyge, blinde, døvstumme og tuberkuløse Børn) skal Værgeraadet ikke varigt tage sig af, men, hvis Børnenes Velfærd kræver, at de foreløbig fjernes fra Hjemmet, kan Værgeraadet foretage en saadan Fjernelse. Derefter oversendes Sagen til den Myndighed, som varetager den særlige Forsorg for abnorme Børn, d. v. s. Fattigvæsenet.

Med Hensyn til Anbringelsen af de Børn, som skal fjernes fra Hjemmet, bestemmer Løven følgende:

Børn under 14 Aars Alderen, som ikke kan antages at være af særlig vanskelig Karakter og ikke har udvist meget slet Opførsel, bør som Regel anbringes i en Familie (Plejhjem). Svagelige Børn eller andre Børn, hvis Anbringelse i Pleje maa antages at støde paa Vanskeligheder, bør anbringes i et Børnehjem. Det samme gælder Børn, for hvem saadan Anbringelse skønnes at være af særlig Betydning, navnlig Søskende.

Børn, der har vist sig at have en særlig vanskelig Karakter eller har udvist meget slet Opførsel, navnlig saadanne, hvis Optagelse i almindelige Skoler vilde medføre Fare for uheldig Indvirkning paa andre Børn, anbringes saa vidt muligt i et Skolehjem.

Værgeraadene maa selv fremskaffe de fornødne Plejhjem, men har herved stor Støtte af de saakaldte Plejhjemsforeninger, der findes rundt om i Landet, og hvis Formaal netop er at søge ulykkeligt stillede Børn anbragt i gode Plejhjem. Børnehjem, som skal kunne modtage Værgeraadsbørn, skal - som andre Opdragelseshjem - have ministeriel Anerkendelse. I Øjeblikket findes ca. 120 anerkendte Børnehjem med Plads til ca. 2700 Børn. Der findes baade store og smaa Børnehjem, nogle Hjem er særskilt for Drengene, andre alene for Piger, og en Del er beregnet til Optagelse af baade Drengene og Piger. Et mindre Antal Hjem er særlig beregnet paa spæde Børn, og i de senere Aar er der oprettet nogle Hjem,

hvis Opgave særlig er at modtage Børn med forsinket sjælelig og legemlig Udvikling.

Af anerkendte Skolehjem, der ikke maa være fælles for Drengene og Piger, findes for Tiden 4 Hjem for Drengene og 3 Hjem for Piger. Paa de 4 Drengeshjem (Godhavn, Landerupgaard, Himmelbjerggaarden, Holsteinsminde) er der Plads til 360 Drengene. Paa de 3 Pige-hjem (Sjølund, Hesselager, Skovgaarden) er der Plads til 96 Piger.

Børn over den undervisningspligtige Alder skal, naar de ikke kan antages at være af særlig vanskelig Karakter og ikke har udvist meget slet Opførsel, anbringes i Tjeneste- eller Lærepladser eller paa anden lignende Maade efter deres Anlæg, Evner og øvrige Forhold. I modsat Fald skal de saa vidt muligt anbringes i et Ungdomshjem. Ogsaa ved Anbringelse af Værgeraadsbørn i Tjeneste eller Lære medvirker Plejehjemsforeningerne samt en Forening som Kristelig Forening til Børns Redning. Af Ungdomshjem, der skal være særskilte for Drengene og Piger, findes for Tiden 5 Hjem for Drengene og 9 Hjem for Piger. Af Drengeshjemmene er 3 (Braaskovgaard, Bøgildgaard og Prøven) Statsungdomshjem; de øvrige (Flakkebjerg og Gelsted) private. Paa de 5 Drengeshjem er der Plads til 310 Elever. Af de 9 Pige-hjem er 1 Statsungdomshjem, nemlig Vejstrup; de øvrige (Kathrinebjerg, Genner, Udby, Skovly, Lindevangshjemmet, Ourø, Unnerupgaard, Gunslev) private. Pige-hjemmene har Plads til 303 Elever.

Til de fleste Skole- og Ungdomshjem er der knyttet større eller mindre Landbrug og Gartneri. I næsten alle Ungdomshjem og i enkelte Skolehjem for Drengene findes Værksteder, hvor Oplæring i forskellige Haandværk kan ske.

Der oplæres i følgende Haandværk: Snedker-, Skrædder-, Skomager-, Smede- og Sadelmagerfaget. Oplæringen ledes af faguddannede Mestre og føres i nogle Tilfælde igennem til Svendeprøve paa Opdragelseshjemmet, medens Eleven i andre Tilfælde efter nogen Tids Oplæring paa Opdragelseshjemmet fortsætter sin Læretid hos en privat Mester. Ved flere Ungdomshjem er der i de senere Aar opført Drivhuse, hvorved der er skabt bedre Muligheder for Elevernes senere Anbringelse ved Gartnerfaget.

Ved nogle Ungdomshjem for Drengene har der i Tidens Løb udviklet sig den Praksis, at en Del af Eleverne om Morgenen tager ud i Tjeneste- eller Lærepladser i Nærheden og om Aftenen vender tilbage til Hjemmet, Herved er der skabt Mulighed for en lettere Overgang fra det regelmæssige Liv i Opdragelseshjemmet til de frie Forhold udenfor.

Pigerne oplæres i alt til almindelig Husgerning hørende og faar tillige mange Steder Kendskab til Havebrug og Husdyrhold. Enkelte Hjem driver Vask og Strykning eller Vævning erhvervsmæssigt.

Samtlige danske Opdragelseshjem er aabne, d. v. s. de er ikke omgivet af Mure, der afskærer Flugt, eller paa anden Maade særlig afsondret fra Omverdenen. Kun ved Statsungdomshjemmet Braaskovgaard findes en »lukket

Afdeling« bestemt til midlertidigt Ophold for indtil 20 Elever, der har vist særlig daarlig Opførsel, f. Eks. er rømt gentagne Gange eller har begaaet andre grove disciplinære Forseelser.

Eleverne i den lukkede Afdeling beskæftiges med forskelligt praktisk Arbejde, f. Eks. Stenslagning, Maattefletning, Brændehugning o. s. v. og modtager tillige Skoleundervisning..

Opholdet kan vare indtil 3 Maaneder, i Gentagelsestilfælde 4 á 5 Maaneder.

Er et Værgeraad usikkert i sin Bedømmelse af, hvorledes et fra Hjemmet fjernet Barn bør anbringes, kan det midlertidigt anbringes til Iagttagelse i et Iagttagelseshjem. Kan Barnet ikke straks anbringes som af Værgeraadet ønsket, kan det midlertidigt anbringes i et Optagelseshjem eller paa anden hensigtsmæssig Maade. I Øjeblikket findes i Danmark ca. 60 Optagelses- og Iagttagelseshjem med Plads til ca. 1300 Børn. Det første Optagelseshjem oprettedes Aar 1900, og i de følgende Aar er der oprettet det ene Hjem efter det andet rundt om i Landet. Et stort Antal tilhører de danske Plejehjemsforeninger, og desuden har følgende andre Foreninger oprettet Optagelseshjem: Kristelig Forening til Børns Redning, Foreningen Ungdommens Vel, Kvindehjælpen, Aarhus og Foreningen Fængselshjælpen. Naar saa mange Hjem af denne Art er opstaaet i Løbet af en forholdsvis kort Aarrække, skyldes det, at man har gjort den Erfaring, at det meget ofte er uheldigt straks at anbringe et fra Hjemmet fjernet Barn i privat Pleje eller lignende. Barnet kommer ofte fra Forhold, hvor det har faaet uheldige Vaner. Det trænger maaske til regelmæssig og god Kost for at komme til Kræfter o. s. v. Endelig kan Pladsforholdene paa Opdragelseshjem af andre Arter nødvendiggøre Anbringelse paa Optagelseshjem. Et af Hjemmene (Skibby) drives som Statshjem.

Loven om Værgeraadforsorg paalægger Staten at tilvejebringe det fornødne Antal Pladser til Modtagelse af Børn, som ønskes underkastet psykiatrisk Observation. Det har nemlig vist sig, at adskillige af de Børn, Værgeraadene maa tage sig af, trænger til saadan Observation, for at man kan blive klar over, hvorledes Barnet endeligt bør anbringes. Der er dog hidtil ikke oprettet særlige Hjem til Foretagelse af saadan Observation, idet man har anvendt de bestaaende Iagttagelseshjem i Forbindelse med særlig sagkyndige Lægers Bistand. Endvidere er det i al Almindelighed paalagt Staten, hvis det fornødne Antal Opdragelseshjem ikke ad anden Vej oprettes, at sørge for deres Oprettelse.

For de Børn, der er fjernet fra Hjemmet, ophører Forsorgen som Regel, naar de fylder 18 Aar. Naar Omstændighederne taler derfor, kan Værgeraadet dog inden Barnets 18 Aar med Overværgeraadets Godkendelse bestemme, at Forsorgen skal udstrækkes i et nærmere bestemt Tidsrum, som eventuelt senere kan forlænges, men dog ikke ud over det fyldte 21. Aar. For de Elever, som er anbragt i Ungdomshjem, vedvarer Forsorgen til det 21. Aar, medmindre Værgeraadet efter Indstilling fra Forstandren bestemmer, at Forsorgen skal ophøre tidligere.

Et Værgeraad kan naturligvis altid træffe Beslutning om tidligere Ophør af Forsorgen, hvis Hensigten med denne skønnes at være naaet, eller der indtræder Forhold, som gør det antageligt, at den vil naas ad anden Vej. Tilbagegives et Barn til det naturlige Hjem, vil det i Regel ske paa Prøve, saaledes at Forsorgen kan genoptages, hvis det skønnes nødvendigt. I enkelte Tilfælde har det vist sig, at Børn, som af Værgeraadsinstitutionen er anbragt paa Opdragelseshjem, ikke forbedres ved den Opdragelse, de paa denne Maade er undergivet, og Loven har derfor bestemt, at saadanne »uopdragelige« Børn kan udgaa af Værgeraadsinstitutionens Forsorg, naar Værgeraadet med Tilslutning af Forstanderen for vedkommende Opdragelseshjem indstiller det, og Overværgeraadet beslutter det. Dette sker f. Eks., hvis en ung Person under Værgeraadsforsorgen gør sig skyldig i saa alvorlige strafbare Handlinger, at han ikke kan fritages for Tiltale, men bliver idømt en længere Frihedsstraf, og Genoptagelse af Værgeraadsforsorgen efter Straffens Udtaaelse findes formaalsløs.

Foranstaltninger, som ikke medfører Barnets Fjernelse fra Hjemmet, vedvarer, hvis de ikke er besluttet for et bestemt Tidsrum, indtil Værgeraadet ændrer dem, men i intet Tilfælde udover Barnets fyldte 18. Aar. Paalæg om at lade Barnet besøge Institutioner, der kun modtager Børn i den undervisningspligtige Alder, bortfalder dog sædvanlig, naar Barnet ikke længere er undervisningspligtigt.

Værgeraadsløven indeholder forskellige Bestemmelser om Straf for dem, der lægger Hindringer i Vejen for Iværksættelsen eller Gennemførelsen af Lovens Foranstaltninger, eller som ikke efterkommer givne Paalæg eller forleder eller hjælper Børn, der er anbragt af Værgeraadet, til Rømning eller skjuler et rømt Barn eller understøtter dets Flugt. Endvidere er der fastsat Straf for Forældre eller andre Opdragere, som gør sig skyldige i Forførelse eller Vanrøgt overfor deres egne eller andre til deres Forsorg betroede Børn eller behandler dem saaledes, at deres sjælelige eller legemlige Sundhed eller Udvikling udsættes for alvorlig Fare.

Udgifterne ved Værgeraadsforsorgen deles mellem Stat og Kommune. Staten udreder navnlig Udgifterne ved Overværgeraadet og Overinspektionen samt Udgifterne ved Anbringelse udenfor Hjemmet af Børn over 15 Aar samt ved Børns Anbringelse i Ungdomshjem, selv om Børnene endnu ikke er 15 Aar. Af Forsørgelseskommunen og af Statskassen udredes Udgifter ved Børns Anbringelse udenfor Hjemmet, indtil de fylder 15 Aar. Udgifterne deles lige mellem Stat og Kommune. I Udgifterne fradrages først, hvad der indgaar af de Bidrag, som Værgeraadet har paalagt den forsørgelsespligtige til Barnets Underhold. Udgifter ved Børns Anbringelse i Institutioner for forebyggende Forsorg samt ved Børns Forsyning med nødvendig Beklædning i Anledning af de af Værgeraadet givne Paalæg og ved Ydelse af øjeblikkelig økonomisk Hjælp til Hjemmene bæres halvt af Staten og halvt af Opholdskommunen. Endelig afholdes Udgifter ved Værgeraadenes Kontorhold o. 1. af vedkommende Kommune.

Statskassens Udgifter til den offentlige Børneforsorg udgjorde i Finansaaret 1927—28 ca. 4,2 Mill. Kr.

Antallet af de Børn, som siden 1. Oktober 1905 er fjernet fra Hjemmet af Værgeraadene, udgjorde indtil Udgangen af 1928 17622, men af disse var atter udgaaet af Forsorgen 12307, saaledes at der ved Udgangen af 1928 var under Forsorg 5315 Børn.

Kilde:

Tillæg til Lærebog for Opsynspersonalet ved Straffeanstalterne (1913).

Udgivet af Direktoratet for Fængselsvæsenet.

København, trykt hos J. H. Schultz A/S, 1929.